

УДК 001.895

І. Атаманов, Ю. Бишук, О. Борух

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ НА ПІДВИЩЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

I. Atamanov, Yu. Bishuk, O. Borukh

INFLUENCE OF INNOVATIVE DEVELOPMENT ON GROWTH INNOVATIVE ACTIVITY OF DOMESTIC INDUSTRIAL ENTERPRISES

Особливого значення у сучасній світовій економіці набуває впровадження у виробництво новітніх досягнень науки і техніки. Тому промислові підприємства, що активно впроваджують та використовують інноваційні технології у своїй діяльності є досить конкурентоспроможними у період світової економічної кризи. При цьому, Україна має високу частку сировинних галузей промисловості, але інноваційний розвиток не є однією з головних ознак зростання національної економіки. Позитивні тенденції хоча й спостерігалися протягом кількох років, але мали переважно тимчасовий характер і змінювалися протилежними зрушеннями в економіці, що характеризує інноваційні процеси в Україні як нестійкі та позбавлені чітких довгострокових стимулів для інноваційної діяльності. Під впливом інноваційних процесів відбувається прискорення структурних зрушень у всіх сферах виробництва. Вони постійно реорганізуються, утворюються нові галузі, види діяльності, підприємства, економічна орієнтація яких змінюється – від виробництва товарів до виробництва послуг. На міжнародному рівні прискорюються процеси транснаціоналізації, поглиблюється міжнародний поділ праці, формується всесвітня інноваційна сфера на базі науково-дослідної мережі, що охоплює весь світ, виникають нові професії, ускладнюється структура життя. Усе це потребує спостереження, яке передбачає: усвідомлення інноваційних змін, що відбуваються; прогноз і оцінку активних сил НТП, що впливають на процес прискорення інноваційних змін; контроль змін та адаптування до них соціо-економічних систем різного типу.

Дослідження різних аспектів розвитку становить інтерес як для сучасної економіки взагалі, так і для українських підприємств, у першу чергу, з метою зміни пріоритетів їх господарської поведінки від оборонної підтримки існуючих виробництв до динамічного розвитку на основі активної інноваційної діяльності. У сучасним трансформаційних умовах економіки України одним з перспективних напрямів економічного зростання підприємств є їх інноваційний розвиток. Досвід країн з розвинутою ринковою економікою свідчить про те, що вихід з фінансової кризи є неможливим без збільшення обсягів бюджетних коштів, які спрямовуються на капітальні інвестиції в інфраструктуру, нові технології, освіту тощо та вдосконалення механізмів державного інвестування. Сучасна політика країни у цій сфері ставить під сумнів реалізацію стратегії України стосовно інноваційного розвитку та підвищення інтенсивності притоку іноземного капіталу. Недоліки існуючого в Україні механізму фінансово-кредитного забезпечення інноваційного розвитку економіки обумовлені цілою низкою причин, але найсуттєвішою з них можна вважати існування недостатньо ефективного порядку руху капіталів від власників інвестиційних ресурсів до суб'єктів інноваційного підприємництва.

Практика показує, що впровадження інновацій у діяльність підприємств на сучасному етапі розвитку може не тільки забезпечити високі показники економічного

розвитку, а й підвищити їх конкурентоспроможність. У перехідний період розвитку підприємства між етапами життєвого циклу можливе виникнення кризових ситуацій. Так, кризи можливі у періоди переходу підприємства: зі сфери зародження та накопичення потенціалу у сферу зростаючого розвитку; зі сфери зростаючого розвитку у сферу стабілізації; зі сфери стабілізації у сферу циклічної кризи; зі сфери циклічної кризи у сферу післякризового стану. Як правило, у такі кризові моменти у підприємства з'являються сприятливі можливості для реалізації інновацій. Саме інновації стають інструментом переходу підприємства з одного етапу розвитку на інший. Впровадження інновацій характерне саме для перехідних періодів у розвитку підприємства, у той час, як в періоди зростання та стабілізації інновації зустрічають опір. Причина протидії інноваціям полягає у природі самої діяльності. У період криз структура діяльності дещо слабшає, ряд зв'язків руйнується, стає більш рухливим, між контурами діяльності виникають ширші зазори, які створюють місця для реалізації інновацій, незалежно від того, коли вони були винайдені. У періоди економічного підйому прибуток забезпечується і без принципових інновацій, тому підприємства вважають за доцільне не ризикувати. У теперішній час технічний прогрес проявляє себе в удосконаленні технології та дрібних покращень асортименту. Коли настає депресія, поріг ризику знижується. Спад виробництва стає стимулом радикальних інновацій, особливо, у характері продукції, що виготовляється.

Державні органи влади й управління намагаються регулювати соціально-економічні процеси з урахуванням глобальних завдань розвитку суспільства у цілому. Держава формує зовнішні умови (інноваційну політику) для господарювання підприємств, стимулюючи зростання національної економіки. У сучасних ринкових умовах господарювання підвищуються вимоги до економічних вимірів та економічних обґрунтувань прийняття рішень щодо інноваційних проектів, які можуть фінансуватись тільки після економічного оцінювання кожного з можливих їх варіантів реалізації. Підприємства будують свою діяльність в напрямі досягнення своїх локальних цілей, насамперед можливості успішно функціонувати на ринках виробництва нових товарів і послуг, які з'являються в результаті впровадження нових технологій. Кінцевим результатом інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств є виробництво конкурентоспроможної продукції та зміцнення позицій на ринку і свого фінансового стану. Вибір найкращого варіанта інноваційного проекту передбачає одержання більших результатів з меншими чи однаковими витратами. Отже, у загальному вигляді економічна ефективність інноваційно-інвестиційної діяльності визначається порівнянням результатів з витратами, що забезпечили цей результат. Перспективний розвиток інноваційної діяльності не можливий без підвищення інноваційної активності персоналу підприємств, оскільки інноваційна діяльність має розглядатися як використання науково-технічного та інтелектуального потенціалу в господарській діяльності для створення нових конкурентоспроможних товарів та послуг.

Література

1. Лазарева Є. Дослідження закономірностей інноваційних перетворень у регіональній економіці [Текст] / Є. Лазарева // Економіст. – 2012. – № 9. – С. 35–37.
2. Федулова Л. Інноваційний розвиток: еволюція поглядів та проблеми сучасного усвідомлення [Текст] / Л. Федулова // Економічна теорія. – 2013. – № 2. – С. 28–45.